

אחד דיני ממונות פרק רביעי סנהדרין

גד א מיי פ"א מהל'
סנהדרין הלכה ז'
טור שו"ע מ"ג סימן י"ח
ט"ף ע'
גה ב מ"י ע"ב הלכה ד'
גו ב מ"י ע"ב ס"ג הל"ג:
גז ד מ"י ע"ב פ"א הל"ה:
גח ה מ"י ע"ב הלכה ו'
סמ ע"פ ח"ט ט"י ע"ב
מ"ג סימן ז ט"ף ב'
גפ ר ז מ"י ע"ב הל' ו'
פ"ב ע"ב הל' ט סמ
ע"ב ט"י ע"ב ע'
ס ח מ"י ע"ב ס"ג הלכה
א וכלכה ט ו"פ"א ע'
הלכה ט'
סא ס' מ"י ע"ב ס"ב
הלכה ו'
סב ב מ"י פ"א מהלכות
סנהדרין הלכה ג'
סג ז מ"י ע"ב הלכה ט'

לא תניי מזור. לאו אחיז הכל כשרין לדון דיני נפשות קאי דלס
ק הוה ליה למימר לא תניי חלל דהוי רבוחא טפי דאפי'
חלל דכשר לבא בקהל פסול לדון דיני נפשות משום דכתיב אהך
בדומה לך ועוד הא בדיקא קתני לה אלא כהנים לויס וישראלים
המשויאין לכהונה אלא אהכל כשרין לדון דיני ממונות קאי וכן מוכח
האריכותא דעביד לדיני ממונות ואע"ג דבפרק ב"א סימן (לה דף מט: וסס)
קעביד לריבוחא חיפכא לדיני נפשות מ"מ נקט עיקר מילתא משום דיני ממונות וחי"ה לימא לאתויי סומא דכשר לדון דיני ממונות לתנא דמתני'
דלא תניי ע"ל (דף לה: ופסול לדיני נפשות כתיב בריש מלות חליה) (במאות דף ק"ה וסס) דממעט סומין מדתני רב יוסף כסס סב"ד מנוקין בלדק קך מנוקין מכל מוס ומהאי טעמא נמי יש לפסול כל מומין כיון דקאמר קרא דמוס איז כך במוס ממש איירי וי"ל דמשמע ליה מתני' בפסול יוחסין דלא תניי דזה בורר (לעיל דף כ"ז):
אזמתינות בזה סימן חובע דקתני סיפא אלא כהנים לויס וישראלים המשויאין לכהונה: **תנינא** חדא זימנא - אמילתיה דרב יהודה קשה ליה אחאי אינטידין ליה למימר אתרתי מתניתיין לאתויי מזור דלי אזמתיתיין מאי פריך דהי קתני התם טובא כה"ג אט"ג דתני להו בשאר דוכתי וכה"ג אשקחן בפרק אלו דברים בפסחים (דף ס"ג וסס) גבי כלל גדול אי"ר עקיבא כל מלאכה שאפשר לעשותה:

בי קאמר רב כגון רב כהנא ורב אסי דלגמריה דרב הוה צריכי ולסבריה דרב לא הוה צריכי א"ר אבהו עשרה דברים יש בין דיני ממונות לדיני נפשות יבולין אין נוהגין בשור הנסקל ח"ץ מעשרים ושלשה מנא הני מילי אמר רב אחא בר פפא דאמר קרא **לא תמה משפט אביונך בריבו משפט אביונך אי אתה מטה אבל אתה מטה משפט של שור הנסקל עשרה הא מ' הוה עשרה קתני משום דאין הכל כשרין ועשרים ושלשה חדא היא הא איבא אחריתי דתניא *אין מושיבין בסנהדרין זקן וסרים ומי שאין לו בניו ר' יהודה מוסיף אף אבזרי *והילופיהו במסית דרחמנא אמר *לא תחמול ולא תבסה עליו: *הכל כשרין לדון דיני ממונות: הכל לאתויי מאי אמר רב יהודה לאתויי מזור הא תנינא חדא זימנא *כל הראוי לדון דיני נפשות ראוי לדון דיני ממונות ויש ראוי לדון דיני ממונות ואין ראוי לדון דיני נפשות והוינן בה לאתויי מאי גר וחדא לאתויי מזור וצריב' דאי אשמעינן גר דראוי לבא בקהל אבל מזור אימא לא ואי אשמעינן מזור דבא מטיפה כשרה אבל גר דלא בא מטיפה כשרה אימא לא צריבא: *ואין הכל כשרין לדון דיני נפשות: מאי טעמא דתני רב יוסף *בשם שב"ד *מנוקין בצדק כך מנוקין מכל מוס אמר אמרימא מאי קרא *כולך יפה רעיתי ומוס אין כך ודילמא *מוס ממש *אמר רב אחא בר יעקב אמר קרא *והרתיצבו שם עמך עמך בדומין לך ודילמא התם *משום שכינה אלא אמר רב נחמן בר יצחק אמר קרא *ונשאו אתך אתך בדומין לך ליהוי: *מתני *סנהדרין היתה כחצי גורן עגולה כדי שיהו רואין זה את זה *וישני סופרי הדיינין עומדים לפניהם אחד מימין ואחד משמאל וכותבין דברי *מחייבין ודברי מוכיבין ר' יהודה אומר שלשה אחד כותב דברי המוכיבין ואחד כותב דברי המחייבין ושלש**

[מוספתא פ"א]

[לעיל כ"ט. לג. חס"פ סוף פ"א]

[לעיל כ"ז. ד"ה. מט: קידושין ע"ז]

[יבמות ק"ה. ע"פ. קידושין ע"ז]

[קידושין ע"ז. ע"פ. סוף ה"ד. ע"פ. [לעיל ע"ז. ע"פ.]

[מגילת ע"ז. לעיל ג"ה. נ"ה.]

[ג"ל המוכין ודברי המחייבין כ"ף במשנה ע"פ חובע וע"ל לעיל ג"ל ד"ה ר"ש וכו' מ"ג ע"ב]

[ג"ל ד"ה ר"ש וכו' מ"ג ע"ב]

[ג"ל ד"ה ר"ש וכו' מ"ג ע"ב]

[ג"ל ד"ה ר"ש וכו' מ"ג ע"ב]

[ג"ל ד"ה ר"ש וכו' מ"ג ע"ב]

[ג"ל ד"ה ר"ש וכו' מ"ג ע"ב]

[ג"ל ד"ה ר"ש וכו' מ"ג ע"ב]

[ג"ל ד"ה ר"ש וכו' מ"ג ע"ב]

[ג"ל ד"ה ר"ש וכו' מ"ג ע"ב]

[ג"ל ד"ה ר"ש וכו' מ"ג ע"ב]

פ"י ג'סין ממונה כגון פלגס ונבא

[ג"ל המוכין ודברי המחייבין כ"ף במשנה ע"פ חובע וע"ל לעיל ג"ל ד"ה ר"ש וכו' מ"ג ע"ב]

רב שמואל בר יהודה

רבינו חננאל

לחלמידי דון עמו בדיני נפשות וזיבין ארתן לשנים בתלמוד כגון רב כהנא ורב אסי דלגמריה

דרב הוה צריכי לסבריה דרב לא הוה צריכי. ויש מי שאומר הואיל ולא הוישב קיום שפורת בהריוו מכלל דקיום שפורת בקרובים כשר. ולא הוה אלא בין דקתני דיני ממונות אף קיום שפורת בכלל ויא. ואין קרוב כשר אלא לומר זה כתב ירו של אבי. א"ר אבהו עשרה דברים ששינוי במשנתו בין דיני נפשות לדיני ממונות כולן אין נוהגין בשור הנסקל ד"ף ח"ט סימן י"ח ויחזקו בן עשרים וכן וסרים ומי שאין לו בניו ר' יהודה מוסיף אף אבזרי ממש דלא מרחמי וכו' דאין לחן הנינה לא חו ליה וכתא והילופא (במורה) [במסות] דרחמנא אסר לא תחמול ולא תבסה עליו ושלש ד' יוחסין אף כהרתי מן עשרים ולא תבא תני עשרות כשר בדיני ממונות ואינו כשר בדיני נפשות וירשב ברינו של שור. ר' יוסי מוסיף דין שני דיני ממונות ביום אחד. ואין דין שני דיני נפשות ביום אחד. והאפילו נואף ונתפא: (ד' חזקיהו ר' אחי בשם ר' אבהו אמר אמר לדון דיני ממונות ואינו כשר בדיני נפשות וירשב ברינו של שור. ר' יוסי מוסיף דין שני דיני ממונות ביום אחד. והאפילו נואף ונתפא: (ד' חזקיהו ר' אחי בשם ר' אבהו אמר כן לא תכלה כן למעשה: דרב כשרין לדון דיני ממונות כו'. אוקימנא אפילו מזור. והא דתנן בס"פ ג'ה יש ראוי לדון דיני ממונות אוקימנא אפילו ר' גר וק"ל בין פסור בין גר כשרין לדון דיני ממונות ואין כשרין לדון דיני נפשות שאמר ונשאו אתך במשא העם אתך בדומין לך: סנהדרין היתה כחצי גורן עגולה וכו'.

הגהות ה"ח (ה) ד"ה משום שכינה וכו' שכינה מנחם והד"ל: (ג) ד"ה ונשאו וכו' ומשום שכינה כיב ע"ל דף י"ז ע"א: (ג) ד"ה חתני וכו' ומתקדקין בדבריהם: (ד) ד"ה וכותבין וכו' ויכתיב כתבו על פל"ל וכתבתי על מנחם:

[ג"ל ד"ה ר"ש וכו' מ"ג ע"ב]

אחד דיני ממונות פרק רביעי סנהדרין

לז

עין משפט
נר מצוה

ושלש שורות. כל אחת כמיני סנהדרי עשרים ושלשה שאם יחלו הכ"ג רובן מחייבין ומיעוטן מוסיף לרעה אין ע"פ אחד ונרדף להוסיף שנים שנים עד שבעים ואחד האלף לרדף להוסיף לפניהם ארבעים ושמונה להשלמת שבעים ואחד ולאו אורח ארעא לעשות שורות לתלמידים של כ"ד שהיא תורה אור

אישלש שורות של תלמידי חכמים וישבין לפניהן כל אחד ואחד מכיר את מקומו והוצרכו לסמוך סומכין מן הראשונה אחד מן השניה בא לו לראשונה אחד מן השלישית בא לו לשניה בודדים לתן עוד אחד מן הקהל ומושיבין אותו בשלישית ולא היה יושב במקומו של ראשון אלא יושב במקום הראוי לו: גמ' מנא הני מילי א"ר אחא בר הנינא דאמר קרא שררדך אגן הסהר אל יחסר המוג ונ' שררדך זו סנהדרין למה נקרא שמה שררדך שהיא יושבת במיבורו של עולם אגן שהיא מוגינה על כל העולם כולו הסהר שהיא דומה לסהר אל יחסר המוג *שאם הוצרך אחד מהם לצאת ירואן אם יש עשרים ושלשה כנגד סנהדרי קטנה יוצא ואם לאו אינו יוצא: ב' במנך ערימת חטים מה ערימת חטים הבל נהנין ממנה אף סנהדרין הבל נהנין מטעמיהן: סוגה בשישנים שאפילו כסוגה של שישנים לא יפרצו בהן פרצות והיינו דאמר ליה ההוא מינא לרב כהנא אמריתו נדה שרי לייחודי בהדי גברא אפשר

מרכזה משל דיינין ולא לעשות שורות קטנות ולא שנים של כ"ג ואחד של שנים תלמידים האלף עבדי שלש שורות: וכל אחד מכיר את מקומו. לפי שבתחלה נסדה עשר הויבוס שורה ראשונה גדולה כשרה והיא גדולה מן השלישית וגם בכל שורה ושורה הויבוס כסדר הגדול בראש שני למטה הימנו וכן כולן זה למטה מזה לפיכך נרדף כל אחד להכיר מקומו: שררדך הולרנו לפמון. כגון שמת אחד מן הדיינין סומכין לו מהראשונים שהם גדולים מכולן: אחד מהסניייה כל לו לראשונה כו'. ולא שיביאו מן הקהל לראשונה לפי שהגדול מן התלמידים שבשורות גדול מגדול שבהלל: ולא היה. אותו שנכר מן הקהל יושב במקומו של ראשון ראש בשורה שלישי אלא במקום הראוי לו בסוף השורה וכן אותו שבא מן השלישי לשניה וכן אותו שנסמך מן הראשונים לא היה יושב במקומו של ראשון אלא כולן בסוף השורות וכל בני השורה נמשכין איש איש למגלה ממקומו וממלאין זה מקומו של זה מפני שהקטן שבדיינים גדול מן הגדול שבתלמידי הראשונה והקטן שבשורה גדול מן הגדול שבשניה האלף כי ניידו כולו ניידו כשמת אחד מכן ומושיבין אחר תלפיו: כולן לריבין לגד איש איש ממקומו: כו' גמ' מה"מ. דבעגולה היו יושבים: ספר. עגול הוא: בטיבורו של עולם. שנית המקדש בחלמץ של עולם: דומה לספר. בעגולה: מוג. שני חלקי מים ואחד יין: אל יחסר המוג. אל יחסרו ממלך השלישי שהוא כדי הראוי למוג: עשרים ושלשה. שלש של שבעים: לנאם לעסקין. חוץ ללשכה: סיני. הוא נדר: סוגה בשושנים. גזורה בשושנים כלומר בחזרה קלה ובהבדלה מועטת הם נפרשין מן העזירה וא"ל גדר אכנים להפסיקן שאפי' אין רחוקין מן העזירה לא אלא גדר ששנים מפסיק ביניהם לא יפרטו בה פרצות הגדר: מהכנה. אוחזות ודולקת כמו (שבת דף כח) שקיפלה ולא הכנה ובלע"ז פלמי"ד: בריוני. פרי"ם לשון בוריסרבי וירא. גולא הוא ונחרכו שקוין ע"י מעשה דבדיק נפשי' בתנורא שצירא בהסוכר את הפועלים (ב"מ דף פה.) וקרו ליה חריכא קטן שקי: ש"מ. מרקתיה כל היה יושב במקומו של

[מס' פ"ו ו' ע' ד' ע"ג ו' ע"ד: ד"ה אל יחסר וחו"מ ב"מ ס. ד"ה רבא וחו"מ כ"ב ע' ד"ה כל חמלא]

[מגילה ו.]

[ב"מ פה.]

[מכות פ"ד משנה טו]

[א"ר"י פ"א]

[ב"ב י"א]

התורה העידה עלינו סוגה בשושנים. לענין דס נדות נדרס כשאוחרת דס כשושנה ארומה ראינו מיד פורש וא"ל והא ייחוד דאורייתא היא כדדדשינן (לעיל דף כ"א): נוכי יסיתך אחיך בן אמך והיכי אתא קרא דדברי קבלה לנישתי מאי דכתיב בצוריתא וי"ל דלא אסרה תורה אלא כעין אמו דלא עבירא דמשתריא אכל נדה סופה ליעהר* ומיאו היכא דלא בעל אפילו נדה אסורה להסיחוד כדאמר' בפ"ק דכותבות (דף ד.) לא בעל הוא יסן בין האלפים ואסרו ישיגה שנת הגשים וא"ל והא אמרי' בפ"ק דשבת (דף יג.) מקיש אשתו נדה לאשת רעו מה אשת רעו הוא בצגדו והיא בצגדה אסור כו' ופ"י שם בצגדו' משום ייחוד לאשת איש אף אשתו נדה והכא אמר סוגה בשושנים וי"ל דהוא בצגדו והיא בצגדה אסורה באשת איש אפי' בלא ייחוד משום חיקרובי דעמה סנהנין ומתחמין זה מזה ויש תימה מ"ש דייחוד נדה שרייא מסוגה בשושנים והוא בצגדו והיא בצגדה אסרה מהיקש לאשת איש חופך אלא וי"ל דמסתבר עפי לאסור הוא בצגדו והיא בצגדה לפי שמתקבצין יחד ונהנין זה מזה כדפרישית: וי"ר ח' את ריש בגדיו. לשון ריש סייך דס נדות כדאמרין בס"פ כל הוד (נדה דף כ:) הריא חיתתא דלתיא דמא קמייה דר"א לחימה אמר האי דס חיימד הוא: שאין

איש בנעורת ואינה מהבהבת אמר ליה התורה העידה עלינו סוגה בשישנים שאפילו כסוגה בשישנים לא יפרצו בהן פרצות *ריש לקיש יאמר מהכא כפלה הרמון רקתך *אפילו ריקנין שבך מלאין מצות ברמון ר' זירא אמר מהכא יורח את ריח בגדיו אל תיקרי בגדיו אלא בוגדיו הגהו בריוני דהוה בשיבבותיה דר' זירא דהוה מקרב להו כי היכי דניהדרו להו בתויבתא והוה קפדי רבנן כי נח נפשיה דר' זירא אמרי עד האידנא הוה *חריבא קמין שקיה דהוה בעי עלן רחמי השתא מאן בעי עלן רחמי הרחרו בלביהו ועבדו תשובה: שלש שורות כו': אמר אביי ש"מ כי ניידו כולו ניידו ולימא להו עד האידנא הוה יתיבנא ברישא השתא מותביתו לי בדנבי אמר אביי דאמרי ליה הבי *הוי זנב לאריות ואל תהי ראש לשועלים: בתנ"י כיצד מאיימין את העדים לעי עידי נפשות היו מכניסין אותן ומאיימין עליהן שמא תאמרו מאומד ומשמועה עד מפי עד ומפי אדם נאמן שמא אי אתם יודעין שסופנו לבדוק אתכם בדרישה ובחקירה הוה יודעין שלא בריני ממונות דיני נפשות דיני ממונות אדם נוהן ממון ומתכפר לו דיני נפשות דמו ודם זרעותיו תלויין בו עד סוף העולם *שבן מצינו בקין שהרג את אחיו שנאמר דמי אחיך צועקים אינו אומר דם אחיך אלא דמי אחיך דמו ודם זרעותיו דבר אחר דמי אחיך שהיה דמו מושלך על העצים ועל האבנים לפיכך נברא אדם יחידי ללמדך שכל המאבד נפש אחת מישראל מעלה עליו הכתוב כאילו איבד עולם מלא *וכל המקיים נפש אחת מישראל מעלה עליו הכתוב כאילו קיים עולם מלא ומפני שלום הבריות שלא יאמר אדם לחבירו אבא גדול מאביך ושלא יהו המונים אומרים הרבה רשויות בשמים ולהגיד גדולתו של הקב"ה שאדם טובע כמה משבעות בחותם אחד כולן דומין זה לזה ומלך מלכי המלכים הקב"ה טבע כל אדם בחותמו של אדם הראשון ואין אחד מהן דומה לחבירו לפיכך כל אחד ואחד חייב לומר בשבילי נברא העולם ושמא תאמרו

מה
ראשון כי ניידו כולו ניידו כדפריש' לעיל: דבנזי. כנזבות: בתנ"י מאיימין. שלא יעידו עדות שקר: מאומד. בגמ' מס' דיני ממונות. אם העיד שקר עתן ממון לזה שנפסד על ידו ומחירו לו ומתכפר: לפיכך נברא אדם יחידי. כל זה אומר להם לפיכך נברא אדם יחידי להראותן שמהלך א' נברא מלאו של עולם: הרבה רשויות בשמים. וכל א' ברא את שלו: ולסגיד גדולפו. ועוד לכך נברא יחידי להראות לנורות הבאים גדולתו של הקב"ה שבתוהם הראשון כל הדורות טבעות שלא היה תחלה אלא חותם א': חותם. היינו אותו ברזל שהלורה חקקה בו: טובע כמה מטבעות בחותם א'. כל המטבעות שהלם טובע ע"י ברזל אחת כולן דומין: כשביני נברא הפועל בלו' חסוב אני כעולם מלא לא אסרד א"ע מן העו' בעציר' אחת וימשוך ממנה: מה

ס ד א מיי' פ"א מה"ל
סנהדרין נבכה (ל)
פמג עשין לו :
כה ב מיי' שם הל"ח :
ס ב מיי' שם פ"ב הל"ב :
ס ד מיי' שם פ"ב הל"ב :

[ועי' תוס' סוטה ו. ד"ס נדה]

[בבב"מ. עירובין יט. תגינה מ.]

רבינו חננאל

א"ל הווא סינא לרב כהנא אמריתו נדה שרי לנברה דליה לייחודי בבהה אפשר אש בעורת ואינה מהבהבת א"ל דתורה מעורה עלינו שאפילו סוגה בשושנים אין אנו פורצים פריצה. כפלה חרסין רקתך אפילו ריקנין ש ב"י ש"א ל מלאין מצות ברמון: הגהו בריוני דהוה דהוה בשיבבותיה דר' זירא וירא כי היכי דניהדרו בתויבתא והוה קפדי רבנן כי נח נפשיה דר' זירא אמרי עד האידנא הוה *חריבא קמין שקיה דהוה בעי עלן רחמי השתא מאן בעי עלן רחמי הרחרו בלביהו ועבדו תשובה: שלש שורות כו': אמר אביי ש"מ כי ניידו כולו ניידו ולימא להו עד האידנא הוה יתיבנא ברישא השתא מותביתו לי בדנבי אמר אביי דאמרי ליה הבי *הוי זנב לאריות ואל תהי ראש לשועלים: בתנ"י כיצד מאיימין את העדים לעי עידי נפשות היו מכניסין אותן ומאיימין עליהן שמא תאמרו מאומד ומשמועה עד מפי עד ומפי אדם נאמן שמא אי אתם יודעין שסופנו לבדוק אתכם בדרישה ובחקירה הוה יודעין שלא בריני ממונות דיני נפשות דיני ממונות אדם נוהן ממון ומתכפר לו דיני נפשות דמו ודם זרעותיו תלויין בו עד סוף העולם *שבן מצינו בקין שהרג את אחיו שנאמר דמי אחיך צועקים אינו אומר דם אחיך אלא דמי אחיך דמו ודם זרעותיו דבר אחר דמי אחיך שהיה דמו מושלך על העצים ועל האבנים לפיכך נברא אדם יחידי ללמדך שכל המאבד נפש אחת מישראל מעלה עליו הכתוב כאילו איבד עולם מלא *וכל המקיים נפש אחת מישראל מעלה עליו הכתוב כאילו קיים עולם מלא ומפני שלום הבריות שלא יאמר אדם לחבירו אבא גדול מאביך ושלא יהו המונים אומרים הרבה רשויות בשמים ולהגיד גדולתו של הקב"ה שאדם טובע כמה משבעות בחותם אחד כולן דומין זה לזה ומלך מלכי המלכים הקב"ה טבע כל אדם בחותמו של אדם הראשון ואין אחד מהן דומה לחבירו לפיכך כל אחד ואחד חייב לומר בשבילי נברא העולם ושמא תאמרו

אחד דיני ממונות פרק רביעי סנהדרין

סחא מ"י פ"ד מהלכות
סנהדרין הלכה ט:

רבינו חננאל

אמר לון שפא ריחם
והקראר חבירו וריחם
אחריו ומצאתם הרב
בירו דרם ספספא מנה
הרוב ספרר אב כך
ריחם אין בדבריהם
כלום. תניא אב ר"ש
בן שפא אראה בנחמה
אב לא ראיני אחר
רץ אחר חבירו כו' עד
לא זו מביש עד שבא
נחש והבישו וסת.
ואקשינן וכי הירג בר
נחש הוא. והתני ר'
חייא מיום שחרב בית
המקדש איל"ם פיתח
סנהדרין דין ד' מיתות
לא בטלו אלא מי
שנתחייב סקילה או
טפל מן הגג או היה
דורסו. מי שנתחייב
שריפה או גופל בדליקה
או נחש מכישו. מי
שנתחייב הריגה או
נמסר למלכות או נהרג
ע"י לסטים. מי
שנתחייב חנק או נמבע
בנהר או מת בסריגו.
ופרקי' האי בעירה
אחריתי מפי עבר. וקיל
מי שנתחייב שתי מיתות
נידק בחמורה האקשינן
חוב וכי מאופר בדיני
נפשות הוא דלא הוא
בדיני ספסופא כשרין
בטל אלא ארבעה
נפשות בן הגמלים
וכמצא נפל הרוג בצידו
בירוע שוה הרגו.
ולפעמיך דריוקת שבי
עד מפי עד פטיל סריג
בכל דברני ספסופא
כשר והתני הוא אב
לי. פ' הלכות אב ר' י
שאני חיוב לו איש
פלוני אב ר' יא אב
חיוב לו לא אב
כלום ופרקי' אלא אע"פ
דפסיל נמי בדיני ספסופא
אמרין ליה ב"ב: שפא
לא חיות יודעים
שפסופא בלדק אחת:
מיום שפתחה הארץ
מיהיב וקילתו של הכל
שוב לא פתחה שנאמר
סנף הארץ ופירות
שמענו וגו' מכנף וכתב
ספיה וכו' אע"פ דכתיב
ופתחה הארץ את פיה
וגו' לפניה לא פתחה.
גלות מכפרת עונם וסחצה
שנא' וישב בארץ נור.
ועוד אמר גלות מכפרת
על כל שנאמר הרב ורעב
דבר שנאמר בה אב ר'
ה' הוישב בעיר הוצא
ימות חרב. וגו' ר'
יוחנן אמר גלות מכפרת
אב ר' כתבו את הרגלה
הזה עריו ובהר רגלה
כתוב ובני יבניה אסיר
בנו ש ל ת י א ל ב נ
שלתואל שנשאל שלא
כדרך הנש ש ל י ו
שנתעברה ספסופא:

רב יהודה אמר רב
ב"ב ש"ע

רב יהודה אמר רב
ב"ב ש"ע

שאין

דמשמע ע"פ שנים עדים שראו את
בן שטח והאי דלא תשיב להו משום
אחיה לאו דוקא לשון יחיד אלא לט:
מיום שחרב בית המקדש. תימה
דהוה מלי למימר דלף בזמן
שכית המקדש קיים כי עובדא דשמעון
בן שטח א"ל שלא בעדים והתראה
כדלמר במכות (דף י:). כאשר יאמר
משל הקדמוני מרשעים ילא רשע צב'
כי אדם שיהרגו אחד הרב בשוגג ואחד
הרב במוזד הקב"ה מומינן לפסוק וי"ל
דנקב משחרב בית המקדש משום דלא
בטלי דיני נפשות לגמרי ואל"ס והא
אכתי הוו מלי למייקט מ' שנה קודם
חורבן הבית כדלמר בפריק היו בודקין
(לקמן דף מה). שגלתה סנהדרין ושכזה
לה בחטות האמר שלא דט דיני נפשות
וי"ל מ"מ כשהיו רואים לורב שעה היו
חורגין לנשכח הגזיז כי היח' עובדא
וכיוצא בו והא דפריך לקמן בפרק היו
בודקין (סג) ור' יוחנן בן זכאי מי
הוה בסנהדרין משום דמה שדבק
בעוקלי תלמיס בדין רולח הוא והא
דגלו משום דנפיש רולחיס הוו ומשום
ליתיה לא היו חורגין *וא"ל והא חזינא
כמה כופרים בעיקר דמתיס כורכס
וי"ל דכות מילה תולה ושכר מלוס
שעשו משתלמין בעולס הוה כדכתיב
(דברים ז) ומשלם לשונאיו ועובדא
דריש הפועלים (ב"ב דף טז:) דלפקיה
לגברא וקופה דהוא וכונו בעלו נערה
המאורסה תסס נמי זכות תולה לו.
שלא נענש בסקילה ועידון בקלה א"ל
הוא וכונו לאו דוקא אלא בנו תולה
ואחר כך הוה ודמיתו בחקק וי"מ
דנקט משחרב בית המקדש משום
דבזמן בית המקדש בגדי כהונה היו
מכפרין מיהו ה"מ כשעשו תשובה:
כמאן כר' אחא. משמע דרבי
אחא לית ליה חומד בדיני

התראה (לעיל ד' ה:)

מיום שפתחה ה' כל דמים וכל נפלים
בארץ אלא שרישומן ניכר
ושל הכל אין רישומן ניכר כלל:
מכנף הארץ ומירות שמענו.
כתוב בתשובת הגלונים
שאין בני א"י אומרים קדושה אלא
בשבת דכתיב (ישעיה ו) גבי חיות שס
כנפים אלא וכל כנף הוא אומר שירה
אחת בזים בשבת ימי החול וכסביגע
שבת אומרים החיות לפני המקדש
מכנף הארץ ומירות שמענו: **למוצה** לא פתחה

מה לנו ולצרה הזאת והלא כבר נאמר
והוא עד או ראה או ידע אם לא יגיד וגו' ויקב"ה
ושמא תאמרו מה לנו לחוב בדמו של זה
והלא כבר נאמר ° באבוד רשעים רנה: *
גמ' ת"ר ° כיצד מאומד אומר להן שמא
כך ראייתם שרץ אחד חבירו לחורבה
ורצתם אתו ומצאתם סייף בידו ודמו
מטפף והרוג מפרפר אם כך ראייתם לא
ראיתם כלום *תניא א"ר שמעון בן שטח
אראה בנחמה אם לא ראייתו אחד שרץ
אחד חבירו לחורבה ורצתי אתו וראיתי
סייף בידו ודמו מטפף והרוג מפרפר
ואמרתי לו רשע מי הרגו לזה או אני או
אתה אבל מה אעשה שאין דמך מסור ביד
שהרי אמרה תורה ° על פי שנים עדים יומת
המת היודע מחשבות יפרע מאורו האיש
שהרג את חבירו אמרו לא וזו משם עד
שבא נחש והכישו ומת והאי בר נחש הוא
והאמר רב יוסף וכן תני דבי חזקיה מיום
*שחרב בית המקדש אף על פי שבמלה
סנהדרין ארבע מיתות לא. במלו לא במלו
והא אמר ר' יא דין ארבע מיתות לא במלו
מי שנתחייב סקילה או גופל מן הגג או היה
דורסו מי שנתחייב שריפה או גופל
בדליקה או נחש מכישו מי שנתחייב הריגה
או נמסר למלכות או ליסמין באין עליו מי
שנתחייב חנק או מובע בנהר או מת
בסריגו אמרי הוהא חמא אחריתי הוה ביה
דאמר מר *מי שנתחייב שתי מיתות ב"ד
נידון בחמורה: מאומד וכו': בדיני נפשות
הוא דלא אמדינן הא בדיני ממונות אמדינן
כמאן כר' אחא דתניא ר' אחא אומר גמל
*האורח בין הגמלים ונמצא גמל הרוג
בצידו בידוע שוה הרגו ולישמעך עד מפי
עד דקתני בדיני נפשות הוא דלא אמדינן
הא בדיני ממונות אמדינן והתנן *אם אמר
הוא אמר לי שאני חייב לו איש פלוני אמר
לי שהוא חייב לו לא אמר כלום עד שיאמר

בפנינו הודה לו שהוא חייב לו מאתים וזו אלמא אף על גב דפסילי

בדיני ממונות אמדינן להו בדיני נפשות הכא נמי אף על גב דפסילי
בדיני ממונות אמדינן להו בדיני נפשות: הוו יודעים כו': אמר רב יהודה
בריה דר' חייא מלמד שעשה קין בהבל אחיו חבורות חבורות פציעות
פציעות שלא היה יודע מהיכן נשמה יוצאה עד שהגיע לצוארו וא"ר יהודה
בריה דר' חייא מיום שפתחה הארץ את פיה וקיבלתו לדמו של הכל שוב
לא פתחה שנאמר ° מכנף הארץ ומירות שמענו צבי לצדיק מכנף הארץ
ולא מפי הארץ איתביה חזקיה אחיו ° ופתחה הארץ את פיה א"ל לרעה
פתחה למוצה לא פתחה וא"ר יהודה בריה דרבי חייא *גלות מכפרת עון
*רב יהודה גלות מכפרת שלשה דברים שנאמר * (כה אמר ה' וגו') הוישב
בעיר הזאת ימות בחרב ברעב ובדבר והיוצא ונפל אל הכשרים הצרים
עליהם ויהי והיתה לו נפשו לשלל ר' יוחנן אמר גלות מכפרת על הכל שנאמר
° (כה אמר ה') כתבו את האיש הזה עירי גבר לא יצלח בימוי כי לא יצלח
מורעו איש יושב על כסא דוד ומושל עוד ביהודה ובתר דגלה כתיב ° ובני
יבניה אסיר (בנו) שלתיאל בנו אסיר שעוברתו אמו בבית האסורין שלתיאל
ששתלו אל שלא כדרך הנשתלין גמירי שאין האשה מתעברת מעומד
והיא

מה לנו ולצרה הזאת והלא כבר נאמר
והוא עד או ראה או ידע אם לא יגיד וגו' ויקב"ה
ושמא תאמרו מה לנו לחוב בדמו של זה
והלא כבר נאמר ° באבוד רשעים רנה: *
גמ' ת"ר ° כיצד מאומד אומר להן שמא
כך ראייתם שרץ אחד חבירו לחורבה
ורצתם אתו ומצאתם סייף בידו ודמו
מטפף והרוג מפרפר אם כך ראייתם לא
ראיתם כלום *תניא א"ר שמעון בן שטח
אראה בנחמה אם לא ראייתו אחד שרץ
אחד חבירו לחורבה ורצתי אתו וראיתי
סייף בידו ודמו מטפף והרוג מפרפר
ואמרתי לו רשע מי הרגו לזה או אני או
אתה אבל מה אעשה שאין דמך מסור ביד
שהרי אמרה תורה ° על פי שנים עדים יומת
המת היודע מחשבות יפרע מאורו האיש
שהרג את חבירו אמרו לא וזו משם עד
שבא נחש והכישו ומת והאי בר נחש הוא
והאמר רב יוסף וכן תני דבי חזקיה מיום
*שחרב בית המקדש אף על פי שבמלה
סנהדרין ארבע מיתות לא. במלו לא במלו
והא אמר ר' יא דין ארבע מיתות לא במלו
מי שנתחייב סקילה או גופל מן הגג או היה
דורסו מי שנתחייב שריפה או גופל
בדליקה או נחש מכישו מי שנתחייב הריגה
או נמסר למלכות או ליסמין באין עליו מי
שנתחייב חנק או מובע בנהר או מת
בסריגו אמרי הוהא חמא אחריתי הוה ביה
דאמר מר *מי שנתחייב שתי מיתות ב"ד
נידון בחמורה: מאומד וכו': בדיני נפשות
הוא דלא אמדינן הא בדיני ממונות אמדינן
כמאן כר' אחא דתניא ר' אחא אומר גמל
*האורח בין הגמלים ונמצא גמל הרוג
בצידו בידוע שוה הרגו ולישמעך עד מפי
עד דקתני בדיני נפשות הוא דלא אמדינן
הא בדיני ממונות אמדינן והתנן *אם אמר
הוא אמר לי שאני חייב לו איש פלוני אמר
לי שהוא חייב לו לא אמר כלום עד שיאמר

בפנינו הודה לו שהוא חייב לו מאתים וזו אלמא אף על גב דפסילי

בדיני ממונות אמדינן להו בדיני נפשות הכא נמי אף על גב דפסילי
בדיני ממונות אמדינן להו בדיני נפשות: הוו יודעים כו': אמר רב יהודה
בריה דר' חייא מלמד שעשה קין בהבל אחיו חבורות חבורות פציעות
פציעות שלא היה יודע מהיכן נשמה יוצאה עד שהגיע לצוארו וא"ר יהודה
בריה דר' חייא מיום שפתחה הארץ את פיה וקיבלתו לדמו של הכל שוב
לא פתחה שנאמר ° מכנף הארץ ומירות שמענו צבי לצדיק מכנף הארץ
ולא מפי הארץ איתביה חזקיה אחיו ° ופתחה הארץ את פיה א"ל לרעה
פתחה למוצה לא פתחה וא"ר יהודה בריה דרבי חייא *גלות מכפרת עון
*רב יהודה גלות מכפרת שלשה דברים שנאמר * (כה אמר ה' וגו') הוישב
בעיר הזאת ימות בחרב ברעב ובדבר והיוצא ונפל אל הכשרים הצרים
עליהם ויהי והיתה לו נפשו לשלל ר' יוחנן אמר גלות מכפרת על הכל שנאמר
° (כה אמר ה') כתבו את האיש הזה עירי גבר לא יצלח בימוי כי לא יצלח
מורעו איש יושב על כסא דוד ומושל עוד ביהודה ובתר דגלה כתיב ° ובני
יבניה אסיר (בנו) שלתיאל בנו אסיר שעוברתו אמו בבית האסורין שלתיאל
ששתלו אל שלא כדרך הנשתלין גמירי שאין האשה מתעברת מעומד
והיא

מה לנו ולצרה הזאת והלא כבר נאמר
והוא עד או ראה או ידע אם לא יגיד וגו' ויקב"ה
ושמא תאמרו מה לנו לחוב בדמו של זה
והלא כבר נאמר ° באבוד רשעים רנה: *
גמ' ת"ר ° כיצד מאומד אומר להן שמא
כך ראייתם שרץ אחד חבירו לחורבה
ורצתם אתו ומצאתם סייף בידו ודמו
מטפף והרוג מפרפר אם כך ראייתם לא
ראיתם כלום *תניא א"ר שמעון בן שטח
אראה בנחמה אם לא ראייתו אחד שרץ
אחד חבירו לחורבה ורצתי אתו וראיתי
סייף בידו ודמו מטפף והרוג מפרפר
ואמרתי לו רשע מי הרגו לזה או אני או
אתה אבל מה אעשה שאין דמך מסור ביד
שהרי אמרה תורה ° על פי שנים עדים יומת
המת היודע מחשבות יפרע מאורו האיש
שהרג את חבירו אמרו לא וזו משם עד
שבא נחש והכישו ומת והאי בר נחש הוא
והאמר רב יוסף וכן תני דבי חזקיה מיום
*שחרב בית המקדש אף על פי שבמלה
סנהדרין ארבע מיתות לא. במלו לא במלו
והא אמר ר' יא דין ארבע מיתות לא במלו
מי שנתחייב סקילה או גופל מן הגג או היה
דורסו מי שנתחייב שריפה או גופל
בדליקה או נחש מכישו מי שנתחייב הריגה
או נמסר למלכות או ליסמין באין עליו מי
שנתחייב חנק או מובע בנהר או מת
בסריגו אמרי הוהא חמא אחריתי הוה ביה
דאמר מר *מי שנתחייב שתי מיתות ב"ד
נידון בחמורה: מאומד וכו': בדיני נפשות
הוא דלא אמדינן הא בדיני ממונות אמדינן
כמאן כר' אחא דתניא ר' אחא אומר גמל
*האורח בין הגמלים ונמצא גמל הרוג
בצידו בידוע שוה הרגו ולישמעך עד מפי
עד דקתני בדיני נפשות הוא דלא אמדינן
הא בדיני ממונות אמדינן והתנן *אם אמר
הוא אמר לי שאני חייב לו איש פלוני אמר
לי שהוא חייב לו לא אמר כלום עד שיאמר

בפנינו הודה לו שהוא חייב לו מאתים וזו אלמא אף על גב דפסילי

בדיני ממונות אמדינן להו בדיני נפשות הכא נמי אף על גב דפסילי
בדיני ממונות אמדינן להו בדיני נפשות: הוו יודעים כו': אמר רב יהודה
בריה דר' חייא מלמד שעשה קין בהבל אחיו חבורות חבורות פציעות
פציעות שלא היה יודע מהיכן נשמה יוצאה עד שהגיע לצוארו וא"ר יהודה
בריה דר' חייא מיום שפתחה הארץ את פיה וקיבלתו לדמו של הכל שוב
לא פתחה שנאמר ° מכנף הארץ ומירות שמענו צבי לצדיק מכנף הארץ
ולא מפי הארץ איתביה חזקיה אחיו ° ופתחה הארץ את פיה א"ל לרעה
פתחה למוצה לא פתחה וא"ר יהודה בריה דרבי חייא *גלות מכפרת עון
*רב יהודה גלות מכפרת שלשה דברים שנאמר * (כה אמר ה' וגו') הוישב
בעיר הזאת ימות בחרב ברעב ובדבר והיוצא ונפל אל הכשרים הצרים
עליהם ויהי והיתה לו נפשו לשלל ר' יוחנן אמר גלות מכפרת על הכל שנאמר
° (כה אמר ה') כתבו את האיש הזה עירי גבר לא יצלח בימוי כי לא יצלח
מורעו איש יושב על כסא דוד ומושל עוד ביהודה ובתר דגלה כתיב ° ובני
יבניה אסיר (בנו) שלתיאל בנו אסיר שעוברתו אמו בבית האסורין שלתיאל
ששתלו אל שלא כדרך הנשתלין גמירי שאין האשה מתעברת מעומד
והיא

מה לנו ולצרה הזאת והלא כבר נאמר
והוא עד או ראה או ידע אם לא יגיד וגו' ויקב"ה
ושמא תאמרו מה לנו לחוב בדמו של זה
והלא כבר נאמר ° באבוד רשעים רנה: *
גמ' ת"ר ° כיצד מאומד אומר להן שמא
כך ראייתם שרץ אחד חבירו לחורבה
ורצתם אתו ומצאתם סייף בידו ודמו
מטפף והרוג מפרפר אם כך ראייתם לא
ראיתם כלום *תניא א"ר שמעון בן שטח
אראה בנחמה אם לא ראייתו אחד שרץ
אחד חבירו לחורבה ורצתי אתו וראיתי
סייף בידו ודמו מטפף והרוג מפרפר
ואמרתי לו רשע מי הרגו לזה או אני או
אתה אבל מה אעשה שאין דמך מסור ביד
שהרי אמרה תורה ° על פי שנים עדים יומת
המת היודע מחשבות יפרע מאורו האיש
שהרג את חבירו אמרו לא וזו משם עד
שבא נחש והכישו ומת והאי בר נחש הוא
והאמר רב יוסף וכן תני דבי חזקיה מיום
*שחרב בית המקדש אף על פי שבמלה
סנהדרין ארבע מיתות לא. במלו לא במלו
והא אמר ר' יא דין ארבע מיתות לא במלו
מי שנתחייב סקילה או גופל מן הגג או היה
דורסו מי שנתחייב שריפה או גופל
בדליקה או נחש מכישו מי שנתחייב הריגה
או נמסר למלכות או ליסמין באין עליו מי
שנתחייב חנק או מובע בנהר או מת
בסריגו אמרי הוהא חמא אחריתי הוה ביה
דאמר מר *מי שנתחייב שתי מיתות ב"ד
נידון בחמורה: מאומד וכו': בדיני נפשות
הוא דלא אמדינן הא בדיני ממונות אמדינן
כמאן כר' אחא דתניא ר' אחא אומר גמל
*האורח בין הגמלים ונמצא גמל הרוג
בצידו בידוע שוה הרגו ולישמעך עד מפי
עד דקתני בדיני נפשות הוא דלא אמדינן
הא בדיני ממונות אמדינן והתנן *אם אמר
הוא אמר לי שאני חייב לו איש פלוני אמר
לי שהוא חייב לו לא אמר כלום עד שיאמר

בפנינו הודה לו שהוא חייב לו מאתים וזו אלמא אף על גב דפסילי

בדיני ממונות אמדינן להו בדיני נפשות הכא נמי אף על גב דפסילי
בדיני ממונות אמדינן להו בדיני נפשות: הוו יודעים כו': אמר רב יהודה
בריה דר' חייא מלמד שעשה קין בהבל אחיו חבורות חבורות פציעות
פציעות שלא היה יודע מהיכן נשמה יוצאה עד שהגיע לצוארו וא"ר יהודה
בריה דר' חייא מיום שפתחה הארץ את פיה וקיבלתו לדמו של הכל שוב
לא פתחה שנאמר ° מכנף הארץ ומירות שמענו צבי לצדיק מכנף הארץ
ולא מפי הארץ איתביה חזקיה אחיו ° ופתחה הארץ את פיה א"ל לרעה
פתחה למוצה לא פתחה וא"ר יהודה בריה דרבי חייא *גלות מכפרת עון
*רב יהודה גלות מכפרת שלשה דברים שנאמר * (כה אמר ה' וגו') הוישב
בעיר הזאת ימות בחרב ברעב ובדבר והיוצא ונפל אל הכשרים הצרים
עליהם ויהי והיתה לו נפשו לשלל ר' יוחנן אמר גלות מכפרת על הכל שנאמר
° (כה אמר ה') כתבו את האיש הזה עירי גבר לא יצלח בימוי כי לא יצלח
מורעו איש יושב על כסא דוד ומושל עוד ביהודה ובתר דגלה כתיב ° ובני
יבניה אסיר (בנו) שלתיאל בנו אסיר שעוברתו אמו בבית האסורין שלתיאל
ששתלו אל שלא כדרך הנשתלין גמירי שאין האשה מתעברת מעומד
והיא

מה לנו ולצרה הזאת והלא כבר נאמר
והוא עד או ראה או ידע אם לא יגיד וגו' ויקב"ה
ושמא תאמרו מה לנו לחוב בדמו של זה
והלא כבר נאמר ° באבוד רשעים רנה: *
גמ' ת"ר ° כיצד מאומד אומר להן שמא
כך ראייתם שרץ אחד חבירו לחורבה
ורצתם אתו ומצאתם סייף בידו ודמו
מטפף והרוג מפרפר אם כך ראייתם לא
ראיתם כלום *תניא א"ר שמעון בן שטח
אראה בנחמה אם לא ראייתו אחד שרץ
אחד חבירו לחורבה ורצתי אתו וראיתי
סייף בידו ודמו מטפף והרוג מפרפר
ואמרתי לו רשע מי הרגו לזה או אני או
אתה אבל מה אעשה שאין דמך מסור ביד
שהרי אמרה תורה ° על פי שנים עדים יומת
המת היודע מחשבות יפרע מאורו האיש
שהרג את חבירו אמרו לא וזו משם עד
שבא נחש והכישו ומת והאי בר נחש הוא
והאמר רב יוסף וכן תני דבי חזקיה מיום
*שחרב בית המקדש אף על פי שבמלה
סנהדרין ארבע מיתות לא. במלו לא במלו
והא אמר ר' יא דין ארבע מיתות לא במלו
מי שנתחייב סקילה או גופל מן הגג או היה
דורסו מי שנתחייב שריפה או גופל
בדליקה או נחש מכישו מי שנתחייב הריגה
או נמסר למלכות או ליסמין באין עליו מי
שנתחייב חנק או מובע בנהר או מת
בסריגו אמרי הוהא חמא אחריתי הוה ביה
דאמר מר *מי שנתחייב שתי מיתות ב"ד
נידון בחמורה: מאומד וכו': בדיני נפשות
הוא דלא אמדינן הא בדיני ממונות אמדינן
כמאן כר' אחא דתניא ר' אחא אומר גמל
*האורח בין הגמלים ונמצא גמל הרוג
בצידו בידוע שוה הרגו ולישמעך עד מפי
עד דקתני בדיני נפשות הוא דלא אמדינן
הא בדיני ממונות אמדינן והתנן *אם אמר
הוא אמר לי שאני חייב לו איש פלוני אמר
לי שהוא חייב לו לא אמר כלום עד שיאמר

בפנינו הודה לו שהוא חייב לו מאתים וזו אלמא אף על גב דפסילי

בדיני ממונות אמדינן להו בדיני נפשות הכא נמי אף על גב דפסילי
בדיני ממונות אמדינן להו בדיני נפשות: הוו יודעים כו': אמר רב יהודה
בריה דר' חייא מלמד שעשה קין בהבל אחיו חבורות חבורות פציעות
פציעות שלא היה יודע מהיכן נשמה יוצאה עד שהגיע לצוארו וא"ר יהודה
בריה דר' חייא מיום שפתחה הארץ את פיה וקיבלתו לדמו של הכל שוב
לא פתחה שנאמר ° מכנף הארץ ומירות שמענו צבי לצדיק מכנף הארץ
ולא מפי הארץ איתביה חזקיה אחיו ° ופתחה הארץ את פיה א"ל לרעה
פתחה למוצה לא פתחה וא"ר יהודה בריה דרבי חייא *גלות מכפרת עון
*רב יהודה גלות מכפרת שלשה דברים שנאמר * (כה אמר ה' וגו') הוישב
בעיר הזאת ימות בחרב ברעב ובדבר והיוצא ונפל אל הכשרים הצרים
עליהם ויהי והיתה לו נפשו לשלל ר' יוחנן אמר גלות מכפרת על הכל שנאמר
° (כה אמר ה') כתבו את האיש הזה עירי גבר לא יצלח בימוי כי לא יצלח
מורעו איש יושב על כסא דוד ומושל עוד ביהודה ובתר דגלה כתיב ° ובני
יבניה אסיר (בנו) שלתיאל בנו אסיר שעוברתו אמו בבית האסורין שלתיאל
ששתלו אל שלא כדרך הנשתלין גמירי שאין האשה מתעברת מעומד
והיא

[תוס' פ"ה]

[תוספתא סג]
שמות לר.

מכות ל. ע"ג
סוטה ה: ע"ג

[לקמן פא]
[ע"ג]

ב"ב כג.
שמות לר.
[תוספתא ב"ב]
פ"ג
לעיל כט.

ישעיה כו
במדבר עו
[מכות לו]
[ע"ג]
[ע"ג]

שם ככ
ה"א ג

נכנס

אחד דיני ממונות פרק רביעי סנהדרין לח דיני הנגאל

[סוף פ' מנורע
ע"ט]

והיא נתעברה מפומד . שהיה בית האסורין לר ואין מקום לשכב וישלשו שם אשה ובאגדה דויקרא רבה* אמרה לה: **על אלמו .** להסיר לו גזירה שנשבע שלא יהא לו בן והסירו לו פמילא ש"מ ושבעה כתיבה בהיא פרשה דכתבו את האיש הזה בס' ירמיה (כג): **והיא .** מנושעין של ישראל למקדש של ישראל: **ולאבן נגף .** ממחר הגלות שמנגפת את הרגלים: **ולגור מכסול .** סלע מוכסלה יהיה לשני בתי ישראל: **כשבעים אוחיות .** בנימטריא: **ויסקר .** וימאר כמו שוקד אני ומתרגמין מוחי (ירמיה ח): **שסקדים .** ומיחר גלות דלקיהו שהיא באחרונה בעבוד גלות יכניה קיימת שעדיין תורה אור

לח ממו אוחין שגלו לצבל עם יכניה שהיו חכמים בצורה ולמדו לפני גולה האחרונה: **סוסחין .** בתורה: **כחרישים .** קרי ציה החמש: **פיון דפוגרין .** דבר הלכה העלמות מהן אין לה פותחין אחרים: **פולא אמר .** לדקה של שקדה היינו הקדים חורבן שתי שנים לגימטריא דוונקתס דהיינו תמני מאה ותמשים ותרתיין והם גלו לסוף שמונה מאות וחמשים שנכנסו לארץ דכתיב (מלכים א ו) ויהי בשמינים שנה וארבע מאות שנה וגו' וימי בית הראשון ד' מאות ועשר הרי ח' מאות ותשעים לא מהם מ' שנה שנשטחו במדבר הרי שמונה מאות וחמשים ואילמלי היה ממתין עד ונטנתס מהר מתקיים צהם כי אבד תאבדון ויהי הסמך תשמדון דכתיב בזה"ל פרשתא (דברים ז): **מחרס דמרי עלמא כו' .** דהוא גימטריא דוונקתס וקרי ליה אבד תאבדון מהר והקדמה דשתי שנים לדקה היתה: **אנו בני דיק .** אביו דיק צברא לפיך אנו לדיקים ואין אנו לדיקין להתרחק מן העבירה כי לא נכשל בה: **אנו בני רשע .** ואין אנו זקוקין בשטובה ולאטדק כי לא יועיל: **אס נבראו שנים .** יתארו זה לזה אלא גדול מאלו: **הגולנים והמסנים .** שיתארו הקדמה לבני אביו הראשון היתה ולא לבני אביכס: **הספך כחומר מוסס .** לאחר מיתתו של אדם מתהפך חותם שלו לחומר ויתלבו כמו לבוש בחיית המים ומדקרי ליה חותם שמע מינה בחותם הן טבועין: **ויאמר עלי סא .** ואין אדם מכחישו הואיל ואין היכר ציינה: **וימנע מרשעים אורס .** קלסתר פניו ומתוך כך שלא יהא קלסתר פנים דומה לשל חביריהם ורוע רמה תשבר שאינו יכול לומר עלי הוה: **מאוס פרוס .** שלא יתחלף לאשה בבעלה לא ביום מפני המראה ובלילה מפני הקול: **ובדעת מפני הגולנים .** אם יודע מה בלב חבירו יחפש מלפניו וידע היכן ממונו: **שלא יאמרו הלדוקים סופך סיה .** אדם במעשה בראשית לפיך קדמו לו כולם: **למלוה .** שבת: **שיכנס לסעודה מיד .** שימאל הכל מוכן ויאכל מאשר יחפון: **גפי .** מקום גבוה: **ולכסוף .** כססרה נטרד: **מי פתי יסור פתו .** בטרסה דהאי קרא כתיב מי פתאו לזכ שסור הנה לאכול מן העץ: **לכסוף לא אמרה לו .** האשה שהיא חסר לב אמרה לו: **גלמי ראו עיניך .** מכל מראה עיניך נגלמתי והיינו כל העולם דכתיב בצרכיה (ד עייני ה' המה משוטטים בכל הארץ: **הסנין קלט מאיר אומר אדם הראשון מכל העולם כולו הוצבר עפרו שנאמר גלמי גופו**

נכנס יין ילא סוד . היינו דלמך צב' הדך (עירובין 77 סה). המתיישב ציינו הרי יש צו מלמעט שבעים זקנים שהסוד מהגבר על היין ואין כח ציין להלוי:

הצבה עמודיה שבעה . דכשבעה ימים צברא העולם שא"פ שבעה ימים צברא העולם מ"מ היה חסר מנוחה עד שצב שבת בא מנוחה והיינו דכתיב (בראשית 3) ויכל אלהים ציום השביעי:

בתחלה על גפי . פ"ה מקום גבוה ולכסוף כססרה נטרד על כסא וקשה דכספ"ק דמוס' ע"ז (77 יט). משמע דכסא עדיף מגפי דלריש גבי תלמיד שבתחילה על גפי גולה ממקום למקום ולכסוף כשנעשה ראש ישיבה על כסא וכלן נמי יש לדרוש כן קודם שגזווגה לו חוה על גפי כמו (שמות לח) אם צנפו יבא ולכסוף על כסא:

יכניה קיימת דכתיב ביה בגלות יכניה שפותרין הכל נעשו כחרישין מסגר כיון שסוגרין בהלכה שוב אין פותרין וכמה היו אלף עולא אמר שהקדים שתי שנים לונשנתם א"ר אחא בר יעקב שמע מינה מהרה דמרי עלמא תמני מאה וחמשיין ותרתיין הוה: **לפיכך כו' .** תנו רבנן *אדם יחידי נברא ומפני מה שלא יהו הבינים אומרין הרבה רשויות בשמים דבר אחר מפני הצדיקים ומפני הרשעים שלא יהו הצדיקים אומרים אנו בני צדיק ורשעים אומרים אנו בני רשע דבר אחר מפני המשפחות שלא יהו משפחות מתגרות זו בזו ומה עכשיו שנברא יחיד מתגרות נבראו שנים על אחת כמה וכמה דבר אחר מפני הגולנין ומפני החמסנין ומה עכשיו שנברא יחידי גולנין וחומסין נבראו שנים על אחת כמה וכמה: **ולהגיד גדולתו כו' .** תנו רבנן *להגיד גדולתו של מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא שאדם שובע כמה ממשפחות בחותם אחד וכולן דומין זה לזה אבל הקדוש ברוך הוא שובע כל אדם בחותמו של אדם הראשון ואין אחד מהן דומה לחבירו שנא' *תתהפך בחומר חותם ויתיצבו כמו לבוש ומפני מה אין פרצופיהן דומין זה לזה שלא יראה אדם דירה נאה ואשה נאה ויאמר שלי היא שנאמר *וימנע מרשעים אורס וזרוע רמה תשבר תניא היה רבי מאיר אומר בשלשה דברים אדם מושתנה מהבירו בקול במראה ובדעת בקול ובמראה: משום ערוה ובדעת מפני הגולנין והחמסנין ת"ר *אדם נברא בערב שבת ומפני מה שלא יהו הבינים אומרים שותף היה לו להקדוש ברוך הוא במעשה בראשית דבר אחר שאם תווח דעתו עליו אומר לו יתוש קדמך במעשה בראשית דבר אחר כדי שיכנס למצוה מיד דבר אחר כדי שיכנס לסעודה מיד משל למלך בשר ודם שבנה פלטרין ושיכללן והתקין סעודה ואחר כך הבנים אורחין שנא' *חכמת בנתה ביתה הצבה עמודיה שבעה *מבחה מבחה יינה אף ערכה שולחנה *שלחה נערותיה תקרא על גפי מרומי קרת חכמת בנתה ביתה של הקב"ה שברא את כל העולם כולו בחכמה הצבה עמודיה שבעה אלו שבעת ימי בראשית מבחה מבחה יינה אף ערכה שולחנה אלו ימים ונהרות וכל צורכי עולם שלחה נערותיה תקרא זה אדם וחווה על גפי מרומי קרת *רבה בר בר חנה רמי כתיב על גפי וכתיב על כסא בתחלה על גפי ולכסוף על כסא *מי פתי יסור הנה חסר לב אמרה לו אמר הקדוש ברוך הוא מי פתאו לזה אשה אמרה לו דכתיב *גואף אשה חסר לב תניא היה ר' קלט מאיר אומר אדם הראשון מכל העולם כולו הוצבר עפרו שנאמר גלמי גופו

בנו ר' חייא איבסום פתרו ואמרו אין בן דוד בא עז שיכלו רשעי גולה שבבבל ונשיא שבארץ ישראל שנאמר והיה למקדש ולאבן נגף ולצור מכסול לשני בתי ישראל לפח ולמכשול . אמר להן בני קוצים אתם משטיין לי בין עיני אמר לו אביהם רבי אל ירע בעיניך יין ע' סוד ע' נכנס יין יצא סוד . כתיב וישקד ה' על הרעה ויביאה עלינו כי צדיק ה' אלהינו צדקה עשה הקב"ה עם ישראל שהקדים גלות צדקה וידיין גלות יכניה קיימת דכתיב בגלות יכניה והחריש והפסגר אלקי' הרש כיון שפותרין נעשו הכל כחרישין . והמסגר כיון שסוגרין אין מי יפתח . עולא אמר צדקה עשה עם ישראל שהקדים שתי שנים לונשנתם ש"מ מהרה דהקב"ה תחנ"ב שנה היו זה השמועה עור כסוף ניסין: **לפיכך נברא אדם יחידי ללמד שכל המאמר נפש כאלו מאמר עולם מלא .** וכן הפסוקים נפש אחת מישראל כאלו קיים עולם מלא כו' . ת"ר לא נברא אדם יחידי שלא יהיו הבינים אומרים רשויות הרבה כו' . ת"ר בעש נברא אדם שלא יהיו הבינים אומרים שותף היה להקב"ה במעשה בראשית ואם תווח דעתו עליו יאמרו לו יתוש קדמך כו' :

[קדושין ע"א]

[עירובין ס"ה]

[גיטין פ"ח
ע"ט]

[מגינה י"ד]

[מוספי פ"ח]

[ס"ג]

[ס"ג]

גליון
הש"ס
בב' וכתיב כי
ה' עיניו
משוטטות . עיי
ה' המה
משוטטים כו' :

ע"ז יט . ע"ט

ד"כ עו

(* [כל זכ ליהא בילקוט])